

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO STATUTO NR. I-399 16 STRAIPSNIO

PAKEITIMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR.

VIII-1316 1 PRIEDO PAKEITIMO PROJEKTŲ

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Statuto ir Valstybės tarnybos įstatymo 1 priedo pakeitimo projektai parengti siekiant tobulinti Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo komandos teisinį reglamentavimą, aiškiai įtvirtinant Seimo nario patarėjo–teisininko pareigybę. Praktikoje Seimo nario veikla apima teisėkūros iniciatyvų rengimą, pasiūlymų dėl teisės aktų projektų teikimą, teisinių išvadų vertinimą, atstovavimą komitetų ir komisijų darbe, todėl kvalifikuotos teisinės pagalbos poreikis yra nuolatinis ir objektyviai pagrįstas. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas tokios patarėjo–teisininko pareigybės aiškiai nenumato, nors realus Seimo nario patarėjo darbo turinys reikalauja specializuotų teisinių žinių, todėl šiuo projektu siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą, skaidrumą ir atitiktį faktiniams parlamentinės veiklos poreikiams. Projekto tikslas – sudaryti prielaidas efektyvesniam ir kokybiškesniam teisėkūros procesui, stiprinant Seimo nario galimybes profesionaliai įvertinti rengiamų teisės aktų atitiktį Konstitucijai, galiojančiai teisei ir teisėkūros principams, o uždavinys – Seimo statuto lygmeniu įtvirtinti atskirą Seimo nario patarėjo–teisininko pareigybę kaip politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigybę. Pažymėtina, kad šiuo metu Seimo nario patarėjams taikomas išsilavinimo reikalavimas, tačiau specialus aukštasis universitetinis teisinis išsilavinimas nėra privalomas, nors pagal patvirtintą LR Seimo nario patarėjo pareigybės aprašymą¹ patarėjas atlieka specialiosios veiklos srities funkcijas įstatymų leidybos ir parlamentinės kontrolės proceso aptarnavimo srityje, rengia Seimo nario teikiamus teisės aktų projektus ir pasiūlymus dėl teisės aktų projektų, analizuoja registruotus teisės aktų projektus, rengia atsakymus į prašymus ir skundus, taip pat privalo būti gerai susipažinęs su Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, Seimo statutu bei kitais teisės aktais ir gebėti rengti teisės aktų projektus bei išvadas. Šios funkcijos savo turiniu atitinka kvalifikuoto teisinio darbo pobūdį ir reikalauja sisteminių teisės žinių bei gebėjimo taikyti teisės normas, tačiau (kaip minėta) galiojantis teisinis reguliavimas dabar nenumato pareigos patarėjo pareigybės apraše įtvirtinti teisinės kvalifikacijos reikalavimo ir taip sudaro prielaidas paskirti šias funkcijas vykdyti tinkamo išsilavinimo neturintį asmenį.

Taip pat svarbu pažymėti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 7 d. nutarimu Nr. 841 patvirtintame teisinių pareigybių sąrašo 9 punkte yra nustatyta, kad teisine pareigybe laikoma ir „Lietuvos Respublikos Seimo nario padėjėjas – sekretorius“. Čia reikia pažymėti, kad šis nutarimas nėra tinkamai suderintas su galiojančiu Seimo statutu, kuriame minėta pareigybė panaikinta ir išskirta į dvi kategorijas – Seimo nario patarėją ir Seimo nario padėjėją. Visgi, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo doktriną, kurioje yra išaiškinta, kad teisine specialybe laikytinas tik toks darbas ar pareigos, kurioms užimti yra būtinas teisinio išsilavinimo reikalavimas, Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo darbas negali būti savaimė traktuojamas kaip teisininko darbas, kaip pažymi Konstitucinis Teismas: „teisinis darbas pagal teisininko specialybę yra toks darbas, kurį gali dirbti tik aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą turintys asmenys ir kurio negali dirbti asmenys, neturintys tokio išsilavinimo“ (Konstitucinio Teismo 2026 m. sausio 15 d. išvada). Atitinkamai tik dirbant teisinį darbą yra skaičiuojamas ir teisinio darbo stažas. Todėl dabar esantis teisinis neapibrėžtumas (kai teisinio darbo stažas turi būti atskirai įrodinėjamas) mažina motyvą prie Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo patarėjų komandos prisijungti aukštąjį

¹ https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15288&p_k=1&p_t=264110

universitetinį teisinį išsilavinimą turintiems asmenims siekiantiems dirbti teisinį darbą prisidedant prie reikšmingų teisėkūros procesų.

Pažymėtina, kad projektu siekiamų tikslų negalima efektyviai pasiekti kitomis teisinėmis priemonėmis, t. y. nekeičiant Seimo statuto. Žemesnės teisinės galio teisės aktai turi turėti tinkamą įstatyminių pagrindą, o Seimo statuto nuostata apie steigiamą Seimo nario patarėjo pareigybę savaime nereiškia, jog iš kandidato į šias pareigas privaloma reikalauti aukštojo universitetinio teisinio išsilavinimo. Todėl, siekiant įtvirtinti tokią kvalifikaciją (aukštąjį teisinį išsilavinimą) ir teisinio pobūdžio funkcijas atitinkančią pareigybę, atitinkama patarėjo–teisininko pareigybė turėtų būti nedviprasmiškai numatyta Seimo statute.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorė – Seimo narė Ligita Girskienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Seimo statuto 16 straipsnio 4 dalis nustato, kad „Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai padeda Seimo nariui vykdyti parlamentinę veiklą. Kiekvienam Seimo nariui steigiamos jo pasirinkimu dvi arba trys Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo – Seimo nario patarėjo ir (ar) Seimo nario padėjėjo – pareigybės. Šias pareigybes užimančių valstybės tarnautojų pareiginėms algoms skiriama bendra lėšų suma yra vienoda, nepriklausomai nuo to, kiek pareigybių – dvi ar trys – įsteigta. Seimo nariui, turinčiam specialiųjų poreikių, Seimo valdybos pritarimu gali būti steigiama viena papildoma – Seimo nario padėjėjo – pareigybė“. Taip pat Seimo nario patarėjo pareigybės aprašymo 4.1. punkte nustatyta, kad šis valstybės tarnautojas turi turėti aukštąjį universitetinį arba aukštąjį koleginį išsilavinimą, tačiau nors daug jo darbo funkcijų atitinka teisininko darbą, šioms pareigoms eiti nėra nustatytas reikalavimas turėti aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 7 d. nutarimu Nr. 841 patvirtintame teisinių pareigybių sąrašo 9 punkte yra nustatyta, kad teisine pareigybe laikoma ir „Lietuvos Respublikos Seimo nario padėjėjas – sekretorius“, pareigybė, kuri po Seimo statuto pakeitimo buvo panaikinta, nors šiuo metu *de facto* atitinka Seimo nario patarėjo pareigybę.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma pakeisti Seimo statuto 16 straipsnio 4 dalį ir įtvirtinti, kad kiekvienam Seimo nariui jo pasirinkimu gali būti steigiama ir Seimo nario patarėjo–teisininko pareigybė. Taip pat siekiant tarpusavyje suderinti susijusias teisės normas siūloma keisti ir Valstybės tarnybos įstatymo 1 priedo 8 eilutę, kurioje dabar numatytos tik dvi Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigybės: Seimo nario patarėjo ir Seimo nario padėjėjo. Prie šių pareigybių pridedant ir Seimo nario patarėjo–teisininko pareigybę.

Tikimasi, kad šis pakeitimas pašalins teisinį neapibrėžtumą dėl tokiam Seimo nario patarėjui keliamų kvalifikacijos reikalavimų ir jo pareigybės priskyrimo prie teisinių pareigybių, taip pat sudarys sąlygas į valstybės tarnybą pritraukti daugiau teisininkų ir tuo būdu pakelti Seimo narių darbo efektyvumą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus statuto projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priėmus statuto projektą, įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priėmus statuto projektą, įtaka verslo sąlygomis ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Statuto projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Siekiant inkorporuoti Statuto projektu siūlomas nuostatas į teisinę sistemą, kitų įstatymų priimti, galiojančių įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Statuto projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Statuto projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, ES dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus šį pakeitimą reikės su juo suderinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 7 d. nutarimą Nr. 841, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo kancleris turės patvirtinti naujus Seimo narių politinių (asmeninių) patarėjų pareigybių aprašymus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Šiuo pakeitimu nėra didinamas dabar Seimo statute nustatytas vienam Seimo nariui tenkančių patarėjų skaičius, todėl priėmus statuto projektą, papildomas savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų lėšų poreikis nenumatomas.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai yra „patarėjas–teisininkas“, „teisėkūra“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:
Negauta.

Teikia
Seimo narė

Ligita Girskienė